

Opustil nás PhDr. Vojtech Dangl, CSc.

8. júla 2018 zomrel jeden zo zakladateľov výskumu vojenských dejín na Slovensku a ich neúnavný popularizátor, PhDr. Vojtech Dangl, CSc. Bol jedným z predstaviteľov odbornej vojenskej historiografie, ktorý vždy kládol dôraz nielen na bitky a vojvodcov, ale aj na vzťah vojen, vojenstva a armád k spoločnosti.

Vojtech Dangl sa narodil 15. apríla 1937 v Šahách, neskôr vyštudoval odbor filozofia — história na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Po absolvovaní štúdií pôsobil v rokoch 1962–1965 ako odborný referent v Múzeu Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Medzi rokmi 1965–1970 pracoval v Slovenskom pamiatkovom ústave. Najdlhšie obdobie svojho života, úctyhodných 35 rokov, však strávil vo Vojenskom historickom ústave v Bratislave. Tam medzi rokmi 1994–1999 pôsobil ako riaditeľ Vojensko-historických výskumov a od roku 1999 ako predseda Vedeckej rady VHÚ. Po odchode z Vojenského historického ústavu až do svojho skonu pôsobil na Historickom ústave Slovenskej akadémie vied. Bol tiež členom Slovenskej historickej spoločnosti a Slovensko-maďarskej historickej komisie.

Vojtech Dangl bol jedným z hlavných zakladateľov a predstaviteľov výskumu a popularizácie vojenskej histórie na Slovensku. Venoval sa širokému časovému obdobiu od 16. storočia po prvú svetovú vojnu, a to prostredníctvom odborných článkov a monografií, popularizačných prác či literatúrou faktu určenej pre mladších čitateľov. Jeho prvými odbornými publikáciami boli *Kalište* (1967) a *Čierny orol* (1970). Stál pri zrode Vojenského historického ústavu, zakladal a dlhé roky viedol časopis *Vojenská história*. Je autorom niekoľkých už klasických popularizačných prác, ako *Slávni vojvodcovia* (1981), *Bitky a bojiská — od Vogastisburgu po Lamač* (1984) a *Slovensko vo víre stavovských povstaní* (1986). Podieľal sa na tvorbe posledných veľkých syntetických *Vojenských dejín Československa* (1986) a následne aj na tvorbe a redakcii *Vojenských dejín Slovenska* (1995, 1996).

Do srdc (a knižníc) odborných aj laických záujemcov o vojenské dejiny sa zapísal svojimi pútavými *Bitkami a bojiskami v našich dejinách* (2005, druhý diel 2007) a spoluúčasťou na množstve ďalších popularizačných prác. Jeho odborná činnosť vyvrcholila v monografiách *Armáda a spoločnosť na prelome 19. a 20. storočia* (2006) a *Pod zástavou cisára a kráľa* (2009). Na počesť jeho 80. narodenín vyšla kolektívna monografia *Vojak medzi civilmi, civil medzi vojakmi: Vzťah spoločnosti a armády v období modernizácie* (2017).

Jeho celoživotné dielo ukazuje nastupujúcim generáciám (nielen) vojenských historikov, že dejiny vojen sú v prvom rade dejinami ľudí a spoločností. Nie sú to len dejiny bojov, keď národ oboril sa na národ, ale aj toho, čo im predchádzalo a čo nasledovalo. Vojna je sociálny akt a Vojtech Dangl vedel, že bez spoločenského kontextu nemôžeme spoznávať jej minulosť. Vedel pretaviť odborný výskum do textu prístupného laikom a nadšencom. Aj keď písal o tak klasických trópoch vojenských dejín ako sú bitky a veľkí vojvodcovia, vyzdvihoval význam dobového, socioekonomického a kultúrneho pozadia ozbrojených konfliktov. Nikdy ich neglorifikoval, ale vedel, že skúmať ich musíme.

Vojen sa naše spoločnosti bohužiaľ asi len tak nezbatia. Ak však chceme k ich porozumeniu ako historici prispieť, život a dielo Vojtecha Dangla je pre nás veľkou inšpiráciou.

Čeť jeho pamiatke.

Michal Cáp